

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

FORVM Acta Juridica et Politica

XI. évfolyam
3. szám

ÜNNEPI KÖTET

**DR. SZABÓ IMRE
EGYETEMI TANÁR**

70. SZÜLETÉSNAPJÁRA

SZEGED
2021

Redigunt

TAMÁS ANTAL, ZSUZSANNA JUHÁSZ, KRISZTINA RÚZS MOLNÁR, ZSOLT SZOMORA, NORBERT VARGA

Collegium scientiae actorum:

ATTILA BADÓ, MÁRTA DEZSŐ, ZSUZSANNA FEJES, KLÁRA GELLÉN,
ATTILA HARMATHY, JÓZSEF LICHTENSTEIN, BARNA MEZEY,
LÁSZLÓ NÁNÁSI, GÁBOR ROKOLYA, ARNDT SINN, BÉLA SZABÓ,
ISTVÁN SZABÓ, GERHARD THÜR

Editors:

CSABA FARKAS, MÁRTA GÖRÖG, ANDREA HEGEDŰS, ZSÓFIA KAPRINAY,
ZITA PÁKOZDI, IMRE VARGA

Redigit

MÁRIA HOMOKI-NAGY

Nota

FORVM Szeged

Szerkesztőbizottság:

ANTAL TAMÁS, JUHÁSZ ZSUZSANNA, RÚZS MOLNÁR KRISZTINA,
SZOMORA ZSOLT, VARGA NORBERT

A folyóirat tudományos testülete:

BADÓ ATTILA, DEZSŐ MÁRTA, FEJES ZSUZSANNA, GELLÉN KLÁRA,
HARMATHY ATTILA, LICHTENSTEIN JÓZSEF, MEZEY BARNA,
NÁNÁSI LÁSZLÓ, ROKOLYA GÁBOR, SINN ARNDT, SZABÓ BÉLA,
SZABÓ ISTVÁN, THÜR GERHARD

Szerkesztők:

FARKAS CSABA, GÖRÖG MÁRTA, HEGEDŰS ANDREA, KAPRINAY ZSÓFIA,
PÁKOZDI ZITA, VARGA IMRE

Főszerkesztő

HOMOKI-NAGY MÁRIA

Műszaki szerkesztő
MARVANEK JUDIT

Kiadja

GÖRÖG MÁRTA
dékán

Kiadványunk rövidítése

FORVM Szeged

ISSN 0324-6523 Acta Universitatis Szegediensis
ISSN 2063-2525 FORVM Acta Juridica et Politica

*Jelen kötetben megjelent tanulmányok az egyes szerzők szellemi alkotó tevékenységének eredményei,
az azokban megfogalmazott gondolatok, tudományos vélemények a szerzők saját álláspontját tükrözik.*

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ.....	11
BAKOS-KOVÁCS KITTI A magánjogról – történetiségében és a modern jogfejlődés tükrében.....	13
BALOGH ELEMÉR A középkori kánoni per.....	25
BARTA JUDIT A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított per és a szakvéleményekkel kapcsolatos gyakorlati kérdések.....	31
BERKI GABRIELLA Mi fán terem a telemedicina? – a távoroslás fogalma és kialakulása.....	39
BLUTMAN LÁSZLÓ Az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének elutasítása: az igényérvényesítés lehetőségei.....	47
BOBIVOS PÁL A földre vonatkozó vételi jog a közjog fogságában.....	55
BOÓCZ ÁDÁM A Kkt. és a Bt. régi – új öröksége. Észrevételek az egyszemélyessé váló kkt-k és bt-k ipso iure megszűnésének szabályaihoz.....	63
DÚL JÁNOS Törredékek a vagyonkezelői jog szabályozásának változásaiából.....	71
FANTOLY ZSANETT A hatékony védelemhez való jog az Amerikai Egyesült Államok büntető igazságszolgáltatásában.....	79
FARKAS CSABA Gondolatok a saját üzletrésről.....	87
FARKAS CSAMANGÓ ERIKA Gondolatok az idegenhonos és inváziós halfajok terjedésének kezeléséről természetjogi aspektusból.....	93

GÁL ANDOR – SZOMORA ZSOLT A drónnal történő megfigyelés kriminalizálása mint a büntetőjogi magánszféravédelem kiterjesztése.....	101
GOMBOS KATALIN A többrétegű szabályok és a koherencia-elv érvényesülése határon átnyúló eljárások során.....	109
GÖRÖG MÁRTA A Bécsi Vételi Egyezmény 39. Cikkében foglalt „észszerű idő” megítélése a nemzetközi jogalkalmazási gyakorlatban.....	115
GYÉMÁNT RICHÁRD A Holland Kelet-indiai Társaság vázlatos gazdaságtörténete (1602–1799).....	121
HAJDÚ JÓZSEF A transznacionális munkavégzés szabályozásának lehetősége a BRI rendszerében, különös tekintettel a GATS Egyezmény 4. módoszatára.....	131
HARKAI ISTVÁN – MEZEI PÉTER Szerzői jogi flexibilitások végfelhasználó szerződések fényében.....	137
HARMATHY ATTILA A polgári jog szemléleti kérdéseiről történelmi alapon.....	147
HARSÁGI VIKTÓRIA Gondolattöredékek a társult perek új rendszeréhez.....	155
HORVÁTH E. ÍRISZ A kis értékű követelések európai eljárásának története.....	161
JAKAB ÉVA Róma és a tartományok: Igazságszolgáltatás és politika.....	169
JUHÁSZ ZSUZSANNA Telemedicina és büntetés-végrehajtás.....	177
KAPRINAY ZSÓFIA Gyakorlatban felmerülő újabb probléma termőföldek adásvételével összefüggésben.....	183
KARSAI KRISZTINA A mesterséges intelligencia szabályozásának európai tervezete, avagy algoritmusok térnyerésének előjelei a (büntető) igazságszolgáltatásban.....	189
KATONA TAMÁS – KATONÁNÉ PEHR ERIKA Az örökbefogadás társadalmpolitikai és jogi összefüggései.....	197

LÁSZLÓ KECSKÉS Some Ethical Problems of Arbitration.....	211
KISFALUDI ANDRÁS Érvénytelenségi kifogás az engedménnyel szemben.....	219
KISS BARNABÁS Csak a változás állandó – A különleges jogrend alkotmányi-alaptörvényi szabályozásának alakulása Magyarországon.....	227
KÖBLÖS ADÉL Mikor szükséges tárgyalást tartani polgári ügyekben?.....	237
LÖFFLER TIBOR Miről „szól” a népszavazás?.....	243
LUKÁCS ADRIENN Karantén office: az otthoni munkavégzés és magánélethez való jog a Covid19 pandémia idején.....	249
MÁRKI DÁVID Nyilvánosság az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában.....	255
MEZEY BARNA Cella, kamra, zárka – Jogi történeti töredékek a börtönrezsím szóhasználatához az 1843. évi börtönügyi javaslat kidolgozása során.....	263
MOLNÁR JUDIT A fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás nem akadály a bírósági meghagyás kibocsátásának.....	271
NAGY ADRIENN Az I. Pp. Novella hatása a polgári perbeli bizonyítás szabályaira.....	279
NAGY CSONGOR ISTVÁN Kartellkár mint joghatósági ok.....	287
NOCHTA TIBOR Sérelemdíj és kártérítés a személyiségi jogok szerződésszegéssel történő megsértéséért.....	293
NYILAS ANNA A mesterséges intelligencia hatása a bírói döntéshozatalra.....	303
PAPP ZSUZSANNA Gondolatok a kifogások jelentőségéről egy polgári eljárásjogász szemszögéből.....	313

POZSONYI NORBERT	
A <i>vadimonium</i> alapvonalai a formuláris eljárásban.....	331
PRIBULA LÁSZLÓ	
A peres felek személyében bekövetkező változások gyakorlati problémái – a formális és az érdemi vizsgálat határán.....	339
RÉVÉSZ BÉLA	
Anomáliák a hálózati személyek nyilvántartása körül.....	349
RÚZS MOLNÁR KRISZTINA	
Mekkora a hasadék és hogyan lehet betölteni? – gondolatok a jogvitákról, az érdekvitákról és a hozzájuk kapcsolódó képzettségről.....	357
SÁNDOR ISTVÁN	
Az alapítvány egyes <i>common law</i> jogrendszerű országokban.....	363
SCHADL GYÖRGY	
Gondolatok a végrehajtási jogok harmonizálásáról.....	369
SIKET JUDIT	
Lehet-e „hintázni” a köz- és magánjogi jogviszonyok között?.....	377
SOÓS EDIT	
Az európai területi együttműködési csoportosulások (EGTC) az EU határrégióiban.....	385
SURI NOÉMI	
Gondolatok az ideiglenes számlazárolást elrendelő európai végzésről, a követelésbehajtás legújabb alternatív eszközéről.....	395
SZAKÁCS ILDIKÓ RÉKA	
Politikusok két kampány között – különös tekintettel a női szerepekre.....	401
SZAKÁLY ZSUZSA	
Az igazságügyi szakértő a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában.....	409
SZALAI PÉTER	
Tűnődés az osztott perszerkezetről szerzett tapasztalatokról.....	417
SZIVÓS KRISTÓF	
A felek eljárástámogatási kötelezettsége a jogösszehasonlítás szemszögéből.....	427
TAKÁCS ALBERT	
Alkotmány és antropológia.....	433
TÓKEY BALÁZS	
Váratlan (?) fordulat a kollektív defamációs ügyek kúriai gyakorlatában.....	441

UDVARY SÁNDOR A mesterséges intelligencia, mint potenciális adatvédelmi jogsértő.....	451
VARGA IMRE Kollektív igényérvényesítési eljárások Hollandiában.....	457
VÉKÁS LAJOS Újabb mozaikok az elővásárlási jog gyakorlásával létrejövő szerződés kérdéseihez.....	463
VISONTAI-SZABÓ KATALIN A gyermek kapcsolattartáshoz való jogának érvényesülése világhárvány idején.....	469
WOPERA ZSUZSA A dogmatika vagy a gyakorlat elsőbbsége?.....	477
<i>Köszöntők</i>	
CZIFRA JÁNOS <i>Professzor a barátom</i>	487
GÉCZI JÓZSEF ALAJOS <i>Szabó Imrét köszöntöm</i>	489
TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ <i>Szabó Imre köszöntése</i>	491
<i>TABULA GRATULATORIA</i>	493

SOÓS EDIT*

Az európai területi együttműködési csoportosulások (EGTC) az EU határrégióiban

A határon átnyúló együttműködések intézményesülését és működését sokáig jelentősen akadályozta, hogy a tagállamok és azok helyi és regionális hatóságai között az eltérő nemzeti jogi szabályozás és eljárások következtében lényeges eltérések voltak a határ menti együttműködések menedzselése és működtetése során. A konkrét szabályozás hiánya az együttműködésekben résztvevő egységek, jogi és közigazgatási rendszerek különbözőségeire vezethető vissza, valamint arra, hogy nem létezett olyan társasági jogi eszköz, amely egész Európában érvényes és alkalmas lett volna a határ menti együttműködésekben való alkalmazásra. A kapcsolatokat az esetek nagy részében többoldalú, európai szintű együttműködések, illetve két- és háromoldalú megállapodások szabályozták, amelyben a központi kormányok politikai aktorai domináltak.¹ A különböző együttműködési formák sokféle intézményi változatban működtek (pl. eurorégiók, munkaközösségek), nem volt egységesen szabályozott struktúrájuk.

A nemzetközi jogi, a közösségi jogi és a nemzeti jogalkotási folyamatok nagyban hozzájárultak az együttműködések sikerét garantáló előfeltételek biztosításához, az Európai Unióban megfigyelhető európaizáció és a decentralizáció következtében igényként jelentkező demokratikus normák megteremtéséhez.

A nemzetközi szervezetek közül az Európa Tanács, az Európai Határ Menti Térségek Szövetsége, valamint az EU intézményei formális és informális eszközökkel jelentős lépéseket tettek a határ menti együttműködések kialakulását akadályozó jogi nehézségek felszámolása és a határ menti kapcsolatok megerősítése érdekében.

Európai szinten az első nemzetközi jogi dokumentum, amely a határ menti együttműködések átfogó szabályozására törekszik, az Európa Tanács által 1980-ban elfogadott Madridi Keretegyezmény. A Keretegyezmény legfőbb érdeme a helyi és területi hatóságok közötti határon átnyúló együttműködések jogi keretének a megteremtése. A Keretegyezmény elismeri a területi önkormányzatok, illetve közigazgatási szervek jogát a határ menti kapcsolatok létesítésére, mintákat és ajánlásokat nyújt a tagállamok számára a határ menti térségek és települések együttműködésének megkönnyítéséhez.²

* egyetemi docens, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Politológiai Tanszék

¹ ASSOCIATION OF EUROPEAN BORDER REGIONS: *Gyakorlati Útmutató a Határon Átnyúló Együttműködésekhez*. European Commission. Gronau, 1997. A3. 2–3. pp.

² Területi Önkormányzatok és Közigazgatási Szervek Határmenti Együttműködéséről szóló, 1980. május 21-én, Madridban kelt Európai Keretegyezmény. ETS No. 106.

A strukturált határ menti együttműködések hatékonyabb megszervezése, a tagállamok között fennálló akadályok elhárítása a nemzetközi erőfeszítéseken túl idővel közösségi szintű intézkedést is megkövetelt. Az európai helyi és regionális önkormányzatok közötti, határokon átívelő együttműködés jelentős politikai és jogi elismerést kapott az Európai Unióban a 2007-2013-as költségvetési időszakban. A területi kohézió a gazdasági és társadalmi kohézió mellett az egyik új, kiemelt fontosságú céllá vált a felhasználható kohéziós politikai forrásokra vonatkozó jogalkotási csomagban. A kohéziós politika európai területi együttműködésre vonatkozó célkitűzésével összefüggésben kiemelt jelentőséggel bír az Európai Parlament és a Tanács 2006. július 5-i 1082/2006/EK rendelete az európai területi együttműködési csoportosulásról.³

A tanulmány célja a határon átnyúló együttműködésekre vonatkozó európai és hazai joganyag áttekintése mellett a Magyarország belső és külső határai mentén található EGTC-k bemutatása, jelentőségének értékelése az EGTC-k forrásanyagai és jogi dokumentumok alapján.

I. A határon átnyúló együttműködések kialakulása

A határon átnyúló együttműködések kiépítésének kezdete a második világháború utáni évtizedre tehető, bár a kapcsolatok szervezett formát csak később, az 1960-as években öltöttek. A határ menti területek nem minden esetben számítanak elmaradott térségnek, mégis hordoznak speciális jellemzőket abból adódóan, hogy a fejlődés centrumaitól távol esnek, és a határok elválasztják őket a szomszédos területektől.

Az egyre szélesebb körben terjedő és megszilárduló együttműködési gyakorlatra fokozatosan épültek rá a kooperációknak formális keretet biztosító alapelvek, jogi eszközök – az Európa Tanács és az Európai Határ Menti Térségek Szövetsége támogatásával –, majd lassan kialakultak a megfelelő intézményi struktúrák. Ezt a tendenciát növelte az Európai Unió regionális politikájának megjelenése, és az INTERREG (1989) nevű közösségi támogatási program elindítása,⁴ amely az EU külső és belső határai mentén alakuló együttműködések egyaránt segítette, és a „határok nélküli Európa” koncepcióját tovább erősítette.

A határon átnyúló együttműködések intenzitása Közép- és Kelet-Európában a nyugat-európai folyamatokhoz képest jóval kisebb.⁵ A térség országai rendkívül zárt határokkal rendelkeztek, amelyek az 1990-es évekig szinte átjárhatatlanok voltak, így kizárták a nyugati típusú együttműködés lehetőségét. Ha a határok nyitottak, szabadabb az országok és a térségek között az átjárás, akkor képesek mindezeket összekapcsolni és a határos területek integrációját elősegíteni. Viszont ha a határok zártak, akkor egy térség viszonylag homogén

³ Az Európai Parlament és a Tanács 1082/2006/EK rendelete (2006. július 5.) az európai területi együttműködési csoportosulásról. HL L 210, 2006. 7. 31.

⁴ EUROPEAN COMMISSION. DIRECTORATE GENERAL FOR REGIONAL POLICY: *Ex-Post Evaluation of the 1989-1993 Objective 2 programmes. Synthesis Report*. Brussels, 1990.

⁵ SOÓS EDIT – FEJES ZSUZSANNA: *Határon átnyúló együttműködések Magyarországon*. Pólay Elemér Alapítvány. Szeged, 2009. 22. p.

etnikai közösségeit és földrajzi tereit is képesek megosztani.⁶ A határok megnyitásával nemcsak a kooperáció lehetősége, hanem egyben a már jól működő EU-s minták, a vonatkozó jogi normák és pénzügyi támogatási eszközök is megnyíltak az együttműködések számára.

II. A határon átnyúló együttműködések többszintű jogi szabályozása

Az Európai Unió pénzügyi támogatásai, valamint az európai integráció bővülése és mélyülése egyre inkább szükségessé tette, hogy az uniós intézmények is állást foglaljanak a határon átnyúló együttműködések jogi státuszának rendezésével kapcsolatban.

Az Európai Unió 2006-ban a határon átnyúló együttműködések teljesen új, a korábbiaknál sokkal hatékonyabb formájának jogi kereteit alkotta meg. Az új típusú együttműködések jogi alapjait megteremtő uniós szintű jogszabály az európai területi együttműködési csoportosulásról szóló 1082/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (EGTC-rendelet).

A csoportosulás (EGTC) létrehozásával az Európai Unió új jogintézményt, jogi személyiséggel rendelkező „európai” társasági jogi formát teremtett. Az EGTC mint új társasági jogi eszköz olyan joghézagot kíván betölteni, ami a határon átnyúló együttműködések rendszerét akadályozta, és amely az EU valamennyi tagállamában közvetlenül hatályos és alkalmazandó.

Az 1082/2006/EK rendelet a csoportosulás létrehozásának és működésének egyszerűsítése és javítása érdekében az 1302/2013/EU rendelettel 2013. december 17-én módosításra került. Az új szabályozás egyszerűsíti az eljárásokat, és bővíti azon jogalanyok körét, amelyek EGTC tagjává válhatnak.⁷

Az EGTC-rendelet figyelembe veszi a szubszidiaritás és az arányosság elvét, úgy alakítja a szabályozási kereteket, hogy közben tiszteletben tartja valamennyi tagállam alkotmányos rendjét. Minden tagállamnak meg kellett alkotni a saját nemzeti végrehajtási jogszabályát, hogy minden együttműködés esetében a tagállami jogrendhez leginkább igazodó, lehető leghatékonyabb intézményi struktúrával rendelkező EGTC jöhessen létre. Magyarország 2007-ben elsőként fogadta el az uniós rendeletet kiegészítő és végrehajtó nemzeti szabályozást (2007. évi XCIX. törvény), majd hasonlóképpen az első között ültette át a magyar jogrendbe hét évvel később (2014. évi LXXV. törvény) az uniós rendelet módosított változatát (1302/2013/EU).⁸

⁶ RECHNITZER JÁNOS: *Határ menti együttműködések Európában és Magyarországon*. In: Nárai Márta – Rechnitzer János (szerk.): *Elvlaszt és összeköt, a határ*. Társadalmi és gazdasági változások az osztrák-magyar határ menti térségben. MTA Regionális Kutatások Központja. Győr–Pécs, 1999. 16. p.

⁷ Az EGTC-rendelet 17. cikke értelmében az Európai Bizottságnak 2011. augusztus 1-ig jelentést kellett készítenie az EGTC-rendelet tagállamokban tapasztalt alkalmazásáról, és módosító javaslatot volt köteles benyújtani az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz.

⁸ 2014. december 20. napján lépett hatályba az európai területi társulásról szóló 2014. évi LXXV. törvény, amely hatályon kívül helyezte a 2007. évi XCIX. törvényt. Az új törvény 4. §-a kimondja, hogy a csoportosulás neve az "európai területi társulás" elnevezést kell, hogy tartalmazza.

A rendelet és a törvény rendelkezéseit a csoportosulások egyezménye és alapszabálya egészíti ki, amely megállapítja a feladat-és hatásköröket.⁹ A csoportosulás a decentralizált kormányzás eszköze, az első olyan példa az EU szabályozásában, amikor egy rendelet speciális jogokat biztosít a különböző tagállamok helyi, regionális és nemzeti közjogi intézményeinek, illetve ezekbe tartozó társulásoknak, ha azok legalább két EU-tagállam területén helyezkednek el, hogy egyesített struktúrát hozhassanak létre a hatékonyabb együttműködés érdekében.¹⁰ Az EGTC-rendelet két kötelezően létrehozandó szervezeti egységről (közgyűlés és igazgató) rendelkezik, az együttműködések intézményi struktúrájának kialakítása egyéb tekintetben a részt vevő partnerek hatáskörében marad, és az EGTC-tagok döntenek a működtető döntéshozó és tanácskozó testületekről. (1. sz. táblázat).

Az EGTC jogi személyiséggel rendelkezik. Ennek értelmében a szervezet minden tagállamban a nemzeti jogszabályok által a jogi személyek esetében elismert legkiterjedtebb jogképességgel rendelkezik: így például ingó és ingatlan vagyont szerezhetsz, vagy azzal rendelkezhet, személyzetet foglalkoztathat, valamint bíróság előtt eljárhat.¹¹ Az EGTC költségvetésére és pénzügyi felelősségére vonatkozó szabályokat az EGTC-rendelet 11-12. cikke rendezi. A csoportosulásokat többnyire tagdíjakból, a nemzeti és a regionális költségvetés átcsoportosításából, valamint uniós alapok – elsősorban az európai strukturális és beruházási alapok – hozzájárulásaiból finanszírozzák.

Az alkalmazandó jog tekintetében az EGTC-rendelet 2. cikke az irányadó, amely azt mondja ki, hogy a csoportosulást annak a tagállamnak a jogalanyaként kell kezelni, amelyben létesítő okirat szerint székhelye található.¹² A tagállamok ezért a jóváhagyási eljárás során befolyásolhatják, hogy melyik tagállam joghatósága alatt és milyen székhellyel hozzák létre a csoportosulásokat. Az EGTC jóváhagyásáról és bejegyzéséről a tagállamokban általában minisztériumok vagy más formában működő központi államigazgatási szervek döntenek.¹³

Az EGTC forma önkéntes alapon jön létre, nem kötelező a határon átnyúló együttműködés intézményi formájaként EGTC-t választani. Pl. a magyar-román-szerb hármashatár térség legfőbb szerveződése a Duna-Körös-Maros-Tisza Regionális Együttműködés 1997. november 21-én alakult meg Szegeden, négy magyar, négy román megye és a szerbiai Vajdaság autonóm tartomány részvételével, és ma is eurorégió intézményi forma keretei között működik. Ugyanakkor a magyar-szlovák határ mentén a 2003-ban alapított Ister-Granum eurorégió térségfejlesztési intézményei 2008. május 6. óta az Ister-Granum EGTC keretein belül működnek tovább.

⁹ A csoportosulás feladatai, hatásköre, illetve a lehetséges tagok köre meghatározása után az EGTC székhelyéről való döntést követően az alapítás menete az alapszabály-, illetve egyezménytervezet elkészítésével folytatódik. A társulni kívánó felek ezt követően döntenek a kötelező és lehetséges szervekről, majd alakuló ülést tartanak. Ezután megtörténik a jóváhagyási kérelmek tagállamonkénti jóváhagyó hatóságokhoz való benyújtása, amelyet a székhely szerinti tagállamban történő nyilvántartásba vétel követ. Az alapítás folyamata a bejegyzett társulásnak az Európai Unió Hivatalos Lapjában történő kihirdetésével zárul.

¹⁰ 1082/2006/EK rendelet. 3. cikk (1)-(2) bekezdés.

¹¹ 1082/2006/EK rendelet 1. cikk (4) bekezdés.

¹² 1082/2006/EK rendelet 2. cikk (1) bekezdés.

¹³ Az európai területi társulásról szóló 2014. évi LXXV. törvény 5. cikke értelmében Magyarországon a jóváhagyásról és a nyilvántartásról a külpolitikáért felelős miniszter dönt.

Az EGTC többszintű szabályozása

Európai Unió	Az Európai Parlament és a Tanács 1082/2006/EK rendelete az európai területi együttműködési csoportosulásról Az Európai Parlament és a Tanács 1302/2013/EU rendelete az európai területi együttműködési csoportosulásokról szóló 1082/2006/EK rendeletnek a csoportosulások létrehozásának és működésének egyértelművé tétele, egyszerűsítése és javítása tekintetében történő módosításáról
Tagállamok	2007. évi XCIX. törvény az európai területi együttműködési csoportosulásról 2014. évi LXXV. törvény az európai területi társulásról 485/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet az európai területi társulással kapcsolatos jóváhagyási és nyilvántartásba vételi eljárás részletes szabályairól*
Szubnacionális szintek	Egyezmény Alapszabály

Forrás: saját szerkesztés (*A tagállamok nemzeti jogszabályai a Régiók Európai Bizottsága honlapján érhetők el.)

III. EGTC-k az Európai Unió belső és külső határai mentén

A Régiók Európai Bizottsága adatbázisa szerint az EU határtérségeiben 71 csoportosulás működik. 2008 után évente négy-öt, 2011-től már évről évre nyolc-tíz újabb társulással bővül az EGTC-k jegyzéke.¹⁴ Az EGTC-k bizonyos térségekben, főként a magyar, a szlovák, a francia, a spanyol és a portugál határok mentén találhatóak nagy számban. Az EGTC-k célrendszere széleskörű szakpolitikai területeket fed le, sokféle tevékenység tartozik feladatkörükbe.¹⁵ A csoportosulásban részt vevő régiók társadalmi-gazdasági helyzete meghatározza az EGTC legfontosabb céljait és a projektfejlesztések átfogó stratégiáját.

A spanyol-portugál-francia és a magyar-szlovák-román csoportba tartozó EGTC-k a kohéziós politikára és a regionális fejlesztésre irányuló tevékenységeket fedik le. A projektek főleg az infrastruktúra, a vállalkozói szellem és a turizmus fejlesztésére, valamint a környezet és a természeti örökség védelmére és a munkanélküliséggel összefüggő feladatokra jönnek létre.

¹⁴ European Committee of the Regions. List of European Groupings of Territorial Cooperation. 31/03/2021. https://portal.cor.europa.eu/egtc/CoRAactivities/Documents/Official_List_of_the_EGTCs.pdf?Web=0 (Letöltés dátuma: 2021. 06. 05.)

¹⁵ ESPON: *Policy brief: Cross-border public services in Europe*. June 3, 2019. 5. p.

Az EU politikai-földrajzi középpontjában – a francia, belga, német és luxemburgi területeken – elhelyezkedő EGTC-k a területrendezés és városfejlesztés, illetve a kultúrát, a sportot, az oktatást és kutatást érintő kezdeményezések számára biztosítanak intézményes keretet. Egyedi a hágai székhelyű Európai Városi Tudáshálózat (2012) EGTC, amely kizárólag nemzeti hatóságokból áll, és várospolitikával foglalkozó döntéshozók, szakemberek és kutatók hálózataként jött létre.

Magyarország kezdettől élen jár a csoportosulások számát tekintve. Magyarország határait és határ menti térségeit ma már lefedik az EGTC-k. A hét határszakaszon 22 EGTC működik magyar részvétellel, az EU területén létrehozott EGTC-k 31%-a.

A legtöbb együttműködés a magyar-szlovák határ két oldalán fekvő települések között létesült. A magyar-román határszakaszon négy EGTC alakult, a horvátországi és szlovéniai települések között összesen négy EGTC jött létre. (2. sz. táblázat)

A helyi és regionális szintű együttműködés mellett Magyarország tagja a Közép-Európai Közlekedési Folyosó EGTC-nek (2014), amely Vas és Zala megyéken kívül egy svéd, két lengyel és horvát régióra terjed ki. A társulás célja, hogy közösen egy Svédországtól a Földközi-tengerig húzódó, a Rajna-Alpok útvonalhoz hasonló, nagy forgalom lebonyolítására alkalmas vízi, vasúti és közúti közlekedési utat építsenek ki személy- és teherszállításra.

Az EU belső határrégiói az Unió területének 40%-át teszik ki, ahol a lakosság 30%-a él.¹⁶ Az EU belső határai mentén létrejött EGTC-k nagy száma ellenére idővel a külső határok mentén is olyan feltételek kialakítása vált szükségessé, amelyek ösztönzik a határ menti bázis kiaknázását.

Az 1082/2006/EK rendelet nem tette lehetővé harmadik országok jogalanyainak bevonását.¹⁷ Harmadik államok jogalanyai csak akkor vehettek részt az együttműködésben, ha a harmadik ország nemzeti jogszabálya biztosította a részvételt, vagy a tagállamok és harmadik országok között létrejött nemzetközi megállapodások azt megengedték.

Vátozást a szabályozásban a 2013-ban módosított rendelet¹⁸ eredményezett, amelynek 9. cikke már jelentősen leegyszerűsíti harmadik államok és tengerentúli területek EGTC-hez való csatlakozását. Ezentúl maguk a harmadik országok, illetve azok nemzeti, regionális vagy helyi hatóságai, közjogi intézményei és közvállalkozásai is lehetnek EGTC-tagok, csatlakozva egy már működő EGTC-hez vagy újat alkotva egy tagállammal, illetve annak jogalanyával. Az 1302/2013/EU rendelet tehát megszünteti azt a korlátozást, hogy egy EGTC alapításához minimum két tagállami szereplő szükséges. Könnyebbés az alapításra vonatkozóan, hogy a harmadik ország és az egyik résztvevő EU-tagállam között megkötött nemzetközi megállapodás elegendő, és nem szükséges, hogy az minden egyes tag között fennálljon.

A külső határok mentén különösen fontos az együttműködés lehetősége a természetes határok átjárhatóvá tétele érdekében. A határrégiók számára előnyös uniós támogatási

¹⁶ EURÓPAI BIZOTTSÁG. *A növekedés és a kohézió előmozdítása az EU határrégióiban*. Brüsszel, COM(2017) 534 final, 2017.9.20. 2. p.

¹⁷ 1082/2006/EK rendelet Preambulum (16) bekezdés.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 1302/2013/EU rendelete az európai területi együttműködési csoportosulásokról szóló 1082/2006/EK rendeletnek a csoportosulások létrehozásának és működésének egyértelművé tétele, egyszerűsítése és javítása tekintetében történő módosításáról. HL L 347, 2013. 12. 20.

programok az EGTC keretében elősegíthetik a nemzeti határon átnyúló infrastruktúra fejlesztését, a határátkelőhelyek létesítését, összehangolt határ menti csatlakozási pontok és áruforgalmi központok fejlesztését, egységes környezetvédelmi együttműködési rendszer megteremtését, valamint a határ menti személy- és áruszállításban megmutatkozó hiányosságok és akadályok felszámolását a közlekedéspolitikai célok összehangolása révén.

2. sz. táblázat

EGTC-k Magyarországon

Elnevezés	Nyilvántartásba vétel időpontja	Határszakasz	Székhely
Magyarország belső határain működő EGTC-k			
<i>Ister-Granum Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás</i>	2008. november 20.	magyar-szlovák	Esztergom
<i>ABAÚJ-ABAÚJBAN Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás</i>	2010. május 27.	magyar-szlovák	Miskolc
Pons Danubii EGTC	2010. december 16.	szlovák-magyar	Komárom
Arrabona Korlátolt Felelősségű EGTC	2011. június 7.	magyar-szlovák	Győr
<i>Rába-Duna-Vág Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás</i>	2011. december 10.	magyar-szlovák	Tatabánya
<i>Bodrogközi Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás</i>	2012. április 11.	magyar szlovák	Miskolc
<i>Pannon Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás</i>	2012. április 18.	magyar-horvát-szlovén	Pécs
<i>Európa Kapu Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás</i>	2012. május 7.	magyar-román	Nyíradony
<i>Európai Közös Jövő Építő Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás</i>	2012. október 17.	magyar-román	Battonya
<i>Sajó-Rima Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás</i>	2013. április 3.	magyar-szlovák	Putnok

Via Carpatia Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együtműködési Csoportosulás	2013. május 31.	szlovák-magyar	Košice
<i>TORYSA Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együtműködési Csoportosulás</i>	2013. november 1.	magyar-szlovák	Sárazsádány
SVINKA Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együtműködési Csoportosulás	2013. november 11.	magyar-szlovák	Tolcsva
Közlekedési Folyosó Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együtműködési Társulás (CETC EGTC)	2014. március 24. Közép-Európai	lengyel-magyar-svéd-horvát	Szczecin
Európai Határvárosok Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együtműködési Csoportosulás	2014. november 20.	magyar-román	Nyíregyháza
<i>Mura Régió Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együtműködési Csoportosulás</i>	2015. május 28.	magyar-horvát	Tótszerdahely
<i>MASH Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás</i>	2015. június 16.	magyar-szlovák	Nagymizdó
<i>PONTIBUS Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás</i>	2016. január 8.	magyar-szlovák	Budapest
Ipoly-völgye Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás	2017. január 31.	magyar-szlovák	Ludányhalászi
MURABA Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás	2017. augusztus 15.	magyar-szlovén	Szentgottárd
Magyarország külső határain működő EGTC-k			
Banat-Triplex Confinium Korlátolt Felelősségű EGTC*	2011. január 5.	magyar-román-szerb	Mórahalom
<i>Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás</i>	2015. október 26.	magyar-ukrán	Kisvárdá

Forrás: saját szerkesztés (*A vajdasági községek megfigyelői tagok a szervezetben.)

Magyarország részvételével alakult az első olyan EGTC az EU külső határai mentén elhelyezkedő határregiókban, amelynek egy nem EU-tagállam, Ukrajna is a tagja. 2015-ben jött létre a Tisza ETT, alapítói Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Önkormányzata, Kárpátalja Megyei Tanácsa és Kisvárdá Város Önkormányzata.¹⁹ Ezt követően 2016. január 27-én jött létre a „European Campus” EGTC²⁰ németországi, franciaországi és svájci

¹⁹ Tisza Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás. https://egtc.kormany.hu/download/0/fb/21000/Tisza_Egyezm%C3%A9ny_v%C3%A9gleges.pdf (Letöltés dátuma: 2021. 05. 29.)

²⁰ EUCOR - the European Campus. <https://www.eucor-uni.org/en/> (Letöltés dátuma: 2021. 05. 29.)

egyetemek részvételével. Az athéni székhelyű Anfizionia EGTC-t²¹ 2008. december 1-jén Görögország, Ciprus, Olaszország és Franciaország alapította. 2016-ban palesztinai és albániai települések csatlakozásával bővült a csoportosulás, amelynek célja az interkulturális párbeszéd elősegítése, és a szabadság, a demokrácia, a biztonság és az igazságosság védelme.

IV. Következtetések

Az EGTC létrehozásának eredményeképpen paradigmaváltás következett be a határon átnyúló együttműködések rendszerében. Az EGTC a határon átnyúló együttműködés intézményesítésével olyan jogintézményt teremtett, amely saját költségvetéssel és saját személyzettel rendelkezik, vagyont szerezhet, jogi eljárások részese lehet, pályázatot adhat be bármilyen uniós támogatással megvalósuló fejlesztésre, és jellemzője a jogbiztonság, valamint a legitimitáció a cselekvéshez.

A határ menti térségekben létrejövő együttműködések hosszú távú fejlesztési koncepciók kidolgozásával és gyakorlati megvalósításával teszik lehetővé a határok elválasztó jellegének mérséklését. A határon átívelő intézményesült struktúra (EGTC) hozzájárul a gazdasági-társadalmi kapcsolatok új alapokra kerüléséhez, a társadalmi párbeszéd és a polgárközeli tevékenységek megerősítéséhez.

Az EGTC-k a belső határok mentén hozzájárulnak a „határok nélküli Unió” létrejöttéhez. A külső határtérségekben a szubnacionális diplomácia révén a jószomszédi kapcsolatok új alapokra kerülhetnek. Az intézményesült együttműködési keret lehetőséget nyújt a külső határtérségek gazdasági-társadalmi integrációjának elősegítésére, a határrégiók versenyképességének a növelésére.

A csoportosulások elősegítik korábban természetes egységet képező régiók, vonzáskörzetek újraéledését, lehetővé teszik a határ menti területek, települések közötti kapcsolatok szorosabbá tételét.

Magyarország határait és határ menti térségeit ma már szinte teljesen lefedik az a csoportosulások. A határon átnyúló együttműködési formák a szubnacionális szintű integrálódás során felértékelődnek a fejlesztéspolitikában, az Európai Unió kohéziós politikájában, valamint a magyar szomszédságpolitika alakításában.

²¹ E.G.T.C AMPHICTYONY. <https://epicamif.eu/partner/e-g-t-c-amphictyony/> (Letöltés dátuma: 2021. 06. 05.)